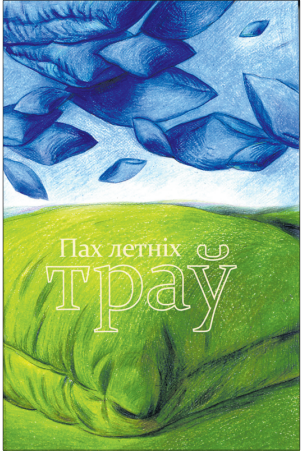

Кніжны гасцінец

«Снег клаўся лёгка на живых і мёртвых»

Пах летніх траў. Мінск, «Мастацкая літаратура», 2021.

«Пабяжыць шаша, густа абсаджаная паабাপал бярэзінамі, у якіх пад шнур абрэзаная і пабеленая кара, а потым замільгаюць арабіны з жоўта-чырванаватымі чачоткамі, і ўспомніцца, як яны чырванюць да самай восені: ужо ападзе лісце, ужо шарэе белы марозік па траве ў канавах, а на арабінах яшчэ чырванюць чачоткі — сумная памятка аб цяпле і леце» — гэта радкі з апавядання Вячаслава Адамчыка, якое нярэдка выкарыстоўваюць у якасці матэрыялу для школьных дыктантаў, і назва якога стала назвай зборніка «25 апавяданняў пра Бацькаўшчыну». І хоць беларускую літаратуру ўпikalі ўвесь час у «вясковасці» і дражнілі слоганам «Ганна завыхалася ля печы», кепскіх тэм няма, ёсць кепскія творы. А тут сабрана найлепшае — свет вёскі і прыроды робіцца сцэнай для неверагодна драматычных падзей і экзістэнцыяльных разважанняў. Герайня апавядання Алеся Асташон-

ка «Гэлька, Шуркава маці» не верыць у смерць сына, які ў дзевятнаццаць загінуў на фронтах Вялікай Айчыннай. Няхай яго імя выбіта на помніку, няхай ёсць сведкі смерці юнака... Маці будзе чакаць... І створыць новую рэальнасць і новую праўду, перад якой адступяцца ўсе. Янка Сіпакоў заглябляецца ў каларытную даўніну родных Зубрэвічаў, калі тут жыў князь Мітка Зубрэвічкі, які ўвязаўся ў вайну паміж Ягайлам ды Свідрыгайлам і страціў каханую... Міхась Стральцоў прадстаўлены культавым апавяданнем «Сена на асфальце», у якім даследуецца менталітэт учарашніх вясцоўцаў, гараджан у першым пакаленні. Адам Глобус вымалёўвае каларытныя партрэты койданаўцаў — суседзяў і сваякоў... З героем апавядання Андрэя Федарэнкі «Пеля» ў родных мясцінах, непадалёк ад дому здарыўся выпадак амаль містычны — перад ад'ездам у студатрад зарыбачыўся да цемры і не змог выйсці з балота, якое раптам зрабілася непразным... Давялося наचाваць пад кустом... Спазніўся на цягнік. А потым даведаўся, што ў Крыме студатрад, у якім ён мусіў быць, ехаў на аўтобусе ды трапіў у страшную аварыю. «Радзіма мая — вёска, балота... Няўжо і цяпер я яшчэ нешта значу для цябе, няўжо і цяпер ты абараняеш мяне ад нечага?»

Джэймс Джойс. Дублінцы. Масква, «Азбука-класіка», 2020.

«Яго душа павольна згасала пад шоргат снегу, і снег лёгка клаўся па ўсім

свеце, набліжаючы апошняю часіну, клаўся лёгка на живых і мёртвых».

Настальгія, туга па нязбытным, немагчымасць вырвацца з абрыдлага кола мітусні і забабонаў... Недарэмна зборнік маладога Джэймса Джойса выклікаў вельмі неадназначную рэакцыю. Як гэта — апісаць дарагі ірландскаму сэрцу Дублін як крыніцу «духоўнага паралюшу», дзе жывуць «жывыя мерцвякі»... Праўда, усё не так проста — як не можа быць простым ні чалавек, ні добрая літаратура. Цалкам свае думкі пра сэнс жыцця ў плыні свядомасці Джойс раскрые ў бясконцым і невытлумацальным рамане «Уліс», куды трапіў той-сёй з герояў «Дублінцаў»... Нават псеўданім, якім Джойс падпісаў апавяданні — Стывен Дыдалус — стане імем героя «Уліса». Але мала хто агорае таго «Уліса», а вось апавяданні... Напісаў іх Джойс па заказе паэта Джорджа Расэла, які прасіў для часопіса «Ірландская сядзіба» штосьці такое, што «не абуріць чытачоў». Надрука-

ваўшы тры апавяданні, нарываўся ўсё ж на абурэнне і папрасіў аўтара больш нічога не прысылаць. Калі праз нейкі час пятнаццаць аповедаў Джойса пачалі ператварацца ў кнігу, друкар спаліў наклад... Праз пару гадоў кніга выйшла — з накладу 1250 асобнікаў прадалі 379... Гэта я ўсё да сённяшняй манеры вымяраць вартасць кнігі яе распрадаванасцю. Бо «Дублінцы» — вялікая кніга. У якой за тужлівай сатырай — усё тая ж пакута за маленькага чалавека і суперажыванне за яго... Псіхалагічныя ланцугі — яны самыя моцныя. Вось дзяўчына, якая больш не можа зносіць задушлівы свет сваёй сям'і, наважваецца з'ехаць з каханым хлопцам за акян... Але падчас пасадкі на карабель адмаўляецца ад перамен. Ёй жа ўсё жыццё казалі пра доўг перад бацькамі, пра прыстойнасць... Вось банкаўскі касір містар Дафі, які «жыў у змрочным старым доме, і з вокнаў яму бачныя былі закінуты бровар і берагі дробнай рэчкі, на якой стаіць Дублін», адасобіўся ад свету філасофіяй і мастацтвам. Містар Дафі сустракае блізкую душу, жанчыну, якая разумее яго... Але вярта ёй намякнуць, што яна яго кахае — ганьба! Здрада духоўным ідэалам! Інтэлектуал сыходзіць, прыгаворваючы сяброўку да смерці, а сябе — да адзіноты... Сумная і мудрая кніга, якая не дае ратунку, але змушае тужыць аб волі і спачувальна прыглядацца да блізкага.

Выданні для агляду прадставіла крама «Акадэмічная кніга», Мінск, пр-т Незалежнасці, 72.

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск —	4.38	21.40	17.02
Віцебск —	4.20	21.38	17.18
Магілёў —	4.28	21.30	17.02
Гомель —	4.34	21.17	16.43
Гродна —	4.55	21.54	16.59
Брэст —	5.05	21.45	16.40

Месяц

Маладзёк у 13.52.
Месяц у сузор'і Блізнят.

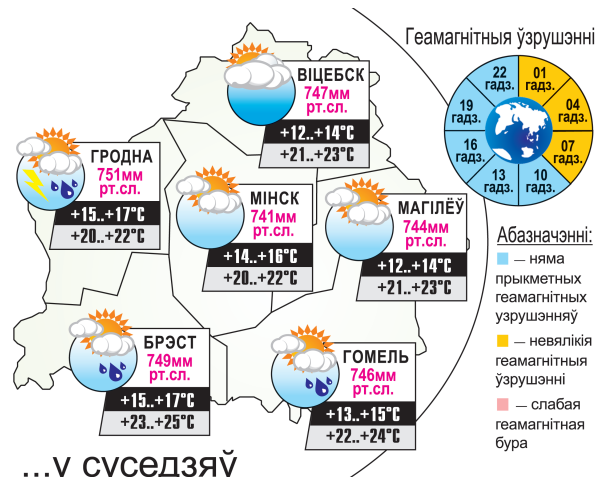
Імяніны

Пр. УШЭСЦЕ
ГАСПОДНЯЕ. Васіля, Ігната, Іраклія, Мікіты. К. Дзіяны, Малгажаты, Маргарыты, Ануфрыя, Багуміла, Генрыхы, Эдгара.

Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

ЗАЎТРА

...у суседзяў

ВАРШАВА	+23...+25°C	КІЕЎ	+21...+23°C	РЫГА	+21...+23°C
ВІЛЬНЮС	+21...+23°C	МАСКВА	+19...+21°C	С.-ПЕЦЯРБУРГ	+17...+19°C

УСМІХНЕМСЯ

— Ігнат, запомні! Маўчанне ў мяне — не знак згоды. Гэта прадвеснік бяды!

Як казаў адзін прафесар: «Мова бывае бліскавая, а бывае з матавым пакрыццём».

Яўген скардзіцца псіхалагу:

— Мне падаецца, што мяне ніхто не разумее...

— Што вы хочаце гэтым сказаць?

— Маня, а ты ведаеш, што такое зтыкет?

— Што?

— Гэта калі думаеш: «Каб ты здох!», а кажаш: «Добры дзень!»

Даты

10 ЧЭРВЕНЯ

1562 год — закончана работа па выданні ў Нясвіжы кнігі Сымона Буднага «Катэхізіс». Гэта было першае выданне на старабеларускай мове, якое з'явілася на тэрыторыі Беларусі. У ёй аўтар тлумачыў не толькі рэлігійныя дагматы, але і выказваў сваё разуменне розных сацыяльных пытанняў і грамадска-палітычнага жыцця свайго часу. Захавалася дзесяць асобнікаў «Катэхізіса» — у Кракаве, Празе, Санкт-Пецярбургу і Маскве.

1936 год — нарадзіўся (в. Канюшаўшчына, цяпер у Валожынскім раёне) Вячаслаў Францавіч Кебіч, вядомы дзяржаўны дзеяч Беларусі, кандыдат эканамічных навук, заслужаны машынабудаўнік БССР. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР.

1776 год — кароль Францыі Людовік XVI таемна выдаў драматургу П'еру Бамаршэ мільён ліўраў для перадачы іх на патрэбы барацьбы за незалежнасць ЗША.

1941 год — распараджэннем галоўнакамандуючага сухапутных войскаў Германіі прызначаны канчатковы тэрмін пачатку аперацыі «Барбароса» — 22 чэрвеня.

Падзеі

1942 год — нямецкімі акупацыйнымі войскамі была спалена чэшская вёска Лідзіцэ. Падставай для расправы з'явілася забойства Рэйнхарда Гейдрыху, пратэктара Багеміі і Маравіі, здзейсненае 27 мая 1942 г. у Празе. Жыхары гэтага шахцёрскага мястэчка былі абвінавачаныя ва ўкрывальніцтве чэхаславацкіх патрыётаў, якія ўчынілі замах. 10 чэрвеня ўсё мужчынскае насельніцтва, старэйшае за 15 гадоў (172 чалавекі), было расстраляна, жанчыны (195 чалавек) адпраўлены ў канцэнтрацыйны лагер Равенсбрук (з іх 52 загінулі ў лагеры). З 98 дзяцей было пакінута 13 дзяцей узростам да аднаго года, прыдатных для анямечвання. Астатнія дзеці разам былі забітыя ў газавай камеры ў лагеры смерці блізу горада Хэлмна

1943 год — амерыканскі прадпрымальнік Мілтан Рэйнальдс запатэнтаваў у ЗША шарыкавую ручку, вынайздзеную венграм Ласла Біра.

Людзі

ПУБЛІЙ СІР:

«Хто менш хоча, у меншым і мае патрэбу».